Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Scrisori nefrancate nu se primescu. Manuscripte nu se retrimitu!
Birourile de anunciuri:
Brașovu, piața mare Nr. 22
Inserate mai primescu în Viena Rudolfŭ Mosse Haassenstein & Vogler (Otto Maas), Henri Schalek, Alois Herndl M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger Anton Messe Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ inserțiunilorŭ: o seria garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. său 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LIII.

„Gazeta“ ese în fiă-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése luni 6 fl., Pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe șése luni 20 franci, pe trei luni 10 franci.
Se prenumără la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe șése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. său 15 bani.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 157. **Brașovŭ, Vineri 13 (25) Iulie** **1890.**

Brașovŭ, 12 Iulie st. v.

Articululŭ publicatŭ de „Hamburger Nachrichten,“ scrisŭ, cum se ḑice, la inspirațiunea fostului cancelar Bismarck, a făcut sânge rĕu în Viena și nu mai puținŭ în Pesta, lucru care a îndemnatŭ pe cei din Berlin sĕ telegrafeze în tóte părțile, că cercurile conducĕtóre consideră ideile desfășurate în acelŭ articulŭ ca fiindŭ în contraḑicere cu tractatulŭ de întreită alianță.

Nicĭ nu se putea sĕ nu producă nemulțămire și neîncredere în Viena și Pesta articululŭ fóiei germane, când în elŭ se observă o schimbare de frontŭ a Germaniei, décă nu chiar acum, dér în celŭ mai apropiatŭ viitor, póte că cu ocasiunea visitei împĕratului germanŭ la curtea din Petersburg.

Temerea acésta e cu atâtŭ mai îndreptățită, cu câtŭ e lucru firescŭ, că Germania, în rivalitatea ei cu Francia, e adusă în critica posițiune, în casŭ de dușmăniă cu Rusia, de a fi vecĭnicŭ amenințată din două părțĭ, de două marĭ puterĭ, carĭ îĭ facŭ cu neputință a avé libertate de acțiune față cu Francia, din partea căreia Germania se simte mai amenințată.

„Pester Lloyd,“ ocupându-se în doi articulĭ de cele publicate de fóia germană ḑice că, décă e vorba ca Germania sĕ figureze ca mijlocitóre între Rusia și Austro-Ungaria, cu condițiunea ca sĕ facă acésta mereu concesiunĭ Rusiei, atuncĭ alianța triplă e de prisosŭ, pentru-că cea mai dréptă și mai simplă cale de a ajunge prin jertfe la o împăciuire cu Rusia, este de a se înțelege Viena de-a-dreptulŭ cu Petersburgulŭ.

Veḑĭ bine, că acestŭ lucru nu le vine la socotélă celorŭ din Berlinŭ și decĭ nu trebue sĕ ne prindă mirare, décă cercurile conducĕtóre germane se'ncércă sĕ slăbéscă însemnătatea articulului dușmanŭ Austro-Ungariei, inspiratŭ tocmai de acela, care a încheiatŭ alianța triplă.

E adevĕratŭ, că susținerea fățișă a principelui Ferdinandŭ, neplăcutŭ Rusiei, de către pressa austro-ungară în posițiunea sa de principe alŭ Bulgariei, nu póte fi bine-venită în Germania, care nu vrea sĕ trăiască în dușmăniă cu Rusia, și ne aducemŭ aminte, că mai ḑilele trecute se vorbea de unŭ programŭ, cu care s'ar duce împĕratulŭ Germaniei la Petersburgŭ și în care ar fi prevĕḑută înlocuirea principelui Ferdinandŭ cu unŭ principe agreatŭ Rusiei.

Peste totŭ atitudinea șovăitóre Germaniei în cestiunile, carĭ interesézá pe Rusia, a trebuitŭ sĕ nască bănuelĭ și neîncredere în Viena și în Pesta, ér articululŭ din „Hamburger Nachrichten“ n'a făcutŭ decâtŭ sĕ întăréscă bănuelile și neîncrederea cercurilorŭ conducĕtóre ale monarchiei nóstre în lealitatea Germaniei, ca aliată a Austro-Ungariei.

E posibilŭ, ba chiar probabilŭ, că Germania la rêndulŭ ei n'are destulă încredere în țéra monarchiei nóstre, și acésta ni-o arată o convorbire, ce a avut'o deunăḑile fostulŭ cancelarŭ Bismarck cu unŭ ḑiaristŭ englesŭ. A ḑisŭ adecă că suntŭ pópóre în monarchia nóstră, carĭ suntŭ lipsite de simțulŭ dinasticŭ. Acéstă imputare privesce în prima liniă, precum se vede din supĕrarea lui „P. Lloyd“, pe Ungurĭ, carĭ la orĭ ce ocasiune găsescŭ cu cale a sĕrbătorĭ pe antidinasticulŭ Kossuth și a ataca armata comună pentru limba ei oficială germană și tradițiunile ei.

E de sigurŭ mai vĕrtosŭ nemulțămirea popórelorŭ nedreptățite din monarchiă, și cu deosebire din statulŭ ungarŭ, care face sĕ nu aibă deplină încredere Germania în țéra monarchiei nóstre.

Și câtŭ timpŭ va dura acéstă tristă stare de lucrurĭ înăuntrulŭ monarchiei nóstre, basele alianței nóstre cu Germania se vorŭ clătina la orĭ-ce suflare de vêntŭ. E adevĕratŭ, că guvernulŭ din Viena își dă silințe sĕ stabiléscă o împăcare a popórelorŭ din Austria. Dér ce face la rêndulŭ sĕu guvernulŭ ungurescŭ? Bate tocmai drumulŭ contrarŭ, așa că a ajunsŭ aprópe la estremŭ cu mĕsurile lui reacționare.

Numai o politică internă onestă, basată pe dreptate și echitate, póte da țérii necesară monarchiei nóstre, pentru ca sĕ nu se mai témă în afară nicĭ de o înțelegere a Germaniei cu Rusia, nicĭ de împrejurărĭ critice, carĭ ar sili'o sĕ aducă jertfe grele în politica ei esterióră, nicĭ de vre-o dependență a ei de Berlinŭ orĭ de Petersburgŭ.

DIN AFARĂ.

Adunarea partidei radicale sêrbescĭ în Jagodina.

Cetimŭ în „N. Fr. Presse“, că la adunarea partidei radicale din Jagodina, afară de delegații diferitelorŭ reuniunĭ radicale, s'au înfățișatŭ o mulțime de cetățenĭ cu idei radicale din tóte părțile țĕrei. Regența a telegrafatŭ următórele la adresa președintelui Pasicĭ: „Maiestatea Sa regele a primitŭ cu deplină satisfacțiă asigurarea devotamentului partidei. In numele Maiestății Sale esprimămŭ marei adunărĭ a partidei radicale înaltele mulțămirĭ pentru patrioticele sentimente, pe carĭ regele și regența totdéuna va pune celŭ mai mare pondŭ...“ După ce Pasicĭ a ținutŭ o vorbire mai lungă, prin care a făcutŭ multă lumină asupra raporturilorŭ economice, s'a luatŭ următorulŭ proiectŭ de conclusŭ: 1.) Atitudinea de până acum a guvernului în afacerea oprirei esportului de porcĭ se aprobă. Guvernulŭ însĕ este rugatŭ, ca și de aicĭ înainte sĕ facă totŭ posibilulŭ, ca conflictulŭ, în câtŭ permitŭ interesele și demnitatea țĕrei, sĕ se aplaneze în modŭ satisfăcĕtorŭ. Décă însĕ nisuințele guvernului arŭ rĕmâné zadarnice, atuncĭ Serbia pentru pădirea independenței ei economice póte couta pe jertfele națiunei sêrbescĭ; 2.) Guvernulŭ este rugatŭ, ca sĕ-șĭ dea silința a primi satisfacțiă dela Pórtă pentru uciderea consulului din Pristina, ér décă Pórta îi va refusa acésta, sĕ caute guvernulŭ unŭ modŭ, prin care statulŭ sêrbescŭ sĕ priméscă satisfacția cuvenită pentru vătămarea ce i-s'a făcutŭ; 3.) Guvernulŭ este rugatŭ, ca sĕ îndeplinéscă deosebitele părțĭ din programulŭ sĕu privitóre la reformele pe terêmulŭ economicŭ.

O declarațiă a lui Stambulov.

Ministrulŭ președinte bulgarŭ a declaratŭ în ḑilele trecute unui corespondentŭ alŭ fóiei „New-York-Herald“, că principele Ferdinand nu va abdica; că scirile rĕspândite despre proclamarea independenței bulgare suntŭ curate născocirĭ, că Bulgaria nu va plăti contribuția anuală Turciei până când Turcia nu va rĕspunde notei bulgare, care cere recunóscerea stărilorŭ de fapt din Bulgaria, și în fine, că esecutarea lui Panița a fostŭ unŭ lucru necesarŭ și salutarŭ.

Rușiĭ și Poloniĭ.

Fóia ruséscă „Grajdanin“ scrie din incidentulŭ transportărei osemintelorŭ lui Mickievicz în Cracovia următórele: „Mickievicz, ca și maioritatea Polonilorŭ, a fostŭ inimiculŭ Rusiei și a poporului rusŭ; dér elŭ a fostŭ poetŭ slavŭ și Rușii n'arŭ merita numele de „dușmanĭ“. Poporulŭ rusŭ voesce împăciuirea cu Polonii, dér durere, ceștĭ din urmă nicĭ că vréu sĕ audă de împăcare și în dieta germană Polonii au votatŭ pentru unŭ proiectŭ militarŭ în contra Rusiei. Trebue sĕ se facă odată capĕtŭ acestei orbirĭ, fiindcă Polonii nu potŭ sĕ spereze purure a la Apusŭ, care nicĭ că vré sĕ scie despre dorințele și plângerile lorŭ. Polonii totdéuna au fostŭ folosițĭ ca mijlocŭ în mânile Apusului contra Rusiei. Ar

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

(1)

Din domeniulŭ fabulei.

(După *Hoffmann*, *Peters* și alții.)

In timpurile din urmă lumea povesțilorŭ pare a fi dispărutŭ cu totulŭ.

In evulŭ vechiu și mediu ea era atâtŭ de aprópe, încâtŭ lighionele acelei lumĭ erau prea bine cunoscute ómenilorŭ, ér unele din ele trebuiau sĕ-șĭ plătéscă chiar o contribuțiă representanțilorŭ lui Aesculap, pe séma suferinḑilorŭ.

Deórece animalele în lumea povesțilorŭ aparŭ în figurĭ și modurĭ de a trăi, dela carĭ celelalte țĕrĭ se abatŭ cu totulŭ, și deórece în cărțile respective de astăḑĭ nu se menționézá nimicŭ, ca sĕ ne putemŭ face ideă de cunoscințele naturale și de viéța spirituală din acele timpurĭ, merită sĕ le cunóscemŭ după descrierile lorŭ din vechime.

Astfelŭ găsimŭ mai ântéiu pe acele rațe, care se nascŭ din „Anatifera arbor“, pe care Adam Lonicer, în cartea sa despre plante, apărută în alŭ 16-lea secolŭ, îlŭ descrie astfelŭ: „Pomulŭ rațelorŭ, anume acelŭ pomŭ, din ale cărui fructe se nascŭ rațe vii, adecă întocmai ca cele ce se găsescŭ pentru mâncare.“

Sĕ créscă rațe în pomĭ! Acésta pare ridiculŭ și de necreḑutŭ. Dér așa se spune în istoriile Scoțiane și așa se esprimă Olaus Magnus în cartea a 17-a a Istoriilorŭ țĕrilorŭ nordice. Elŭ ḑice adecă, că în insulele Orchades în Scoția arŭ fi nisce arborĭ la țĕrmulŭ mării, din ale cărorŭ fructe, carĭ suntŭ micĭ ca melcișorii, décă cadŭ în mare, nascŭ rațe, cărora apoi le crescŭ aripĭ și sbóră cu alte rațe sĕlbatice.

Pe câtŭ se pare acésta de straniu și ciudatŭ, totușĭ nu este o fabulă, ci trebue sĕ fiă și ceva adevĕratŭ și acésta cu atâtŭ mai multŭ, că nĭ-o spunŭ și Englesii în caetele lorŭ botanice, că au vĕḑutŭ și ei înșișĭ acéstă minune. Cresceau asemenea fructe micĭ, rotunde și moi, scoicĭ luciόse ca unŭ felŭ de sîmburĭ de migdale turtițĭ, pe unii arborĭ la țĕrmurii mării, și când cădeau în mare, se deschideau și eșiau din cója lorŭ micĭ rațe, carĭ cresceau și sburau; ér érna, când apa era înghețată, le prindeau și le gătiau pentru mâncare. Fructele însĕ, carĭ cădeau pe pĕmêntŭ uscatŭ, putreḑiau. Carnea acestorŭ rațe ar avé același gustŭ ca acea a rațelorŭ sĕlbatice séu ca cea de gâscă. „Cine nu vrea sĕ créḑă, plece și elŭ acolo și convingă-se.“

Unŭ tablou, care represintă acestŭ arborŭ se găsesce și în Cosmografia lui Sebastian Münster, „tipărită de Henricum Petri în Bassel la anulŭ 1550.“ Münster ne asigură de existența acestui arbore pe insulele Orkney și ḑice: „In Scoția se găsescŭ arborĭ, ce producŭ fructe; acestea, ajungêndŭ la maturitate și căḑêndŭ în apă, nascŭ paserĭ vii, carĭ au fostŭ botezate gâsce de arborĭ. Acești arborĭ crescŭ pe insula Pomonia, nu departe de Scoția, în partea septentrională în mare. Despre aceste gâsce scriu și vechii cosmografĭ, în specialŭ Saxo Gramaticulŭ: „că sĕ nu créḑă, că ar fi numai o pură fantasiă, inventată de nebunĭ.“ Pomulŭ gâscelorŭ din insulele Orkney-Pomonia nu pare a fi acelașŭ, pe care 'lŭ descrie Adam Lonicer sub numele de „Pomulŭ rațelorŭ;“ pentru-că figurile ce le alătură ambii descriitorĭ ai acestorŭ pomĭ nu suntŭ la felŭ. Pomulŭ lui Lonicer se presintă fără frunḑe, cu florĭ solitare, ér pomulŭ se aseménă cu magnolia alba. Pe pomulŭ lui Münster se vĕdŭ tot-de-odată și foi și florĭ. Ca botaniștĭ trebuiau sĕ specifice pomulŭ gâscelorŭ și alŭ rațelorŭ ca două specii de acelașŭ genŭ.

De-órece evulŭ mediu, în cunoscințele naturale, ca și în tóte cestiunile de viéță intelectuală mai înaltă, se baza aprópe numai pe vederile Grecilorŭ și Romanilorŭ, găsimŭ, că cele mai miraculóse animale ale anticității clasice au trecutŭ în descrierile de animale din evulŭ mediu. Unŭ exemplu:

Deja Grecilorŭ celorŭ vechĭ le plăceau a-șĭ popula miturile cu șerpĭ fabuloșĭ și cu bălaurĭ. Unulŭ dintre cele mai cunoscute animale de soiulŭ acesta este de sigurŭ „Șérpele cu șépte capete“, care trăia pe timpulŭ lui Hercule în mlaștinele Lerneice și băgase în grózá populația din acele părțĭ. De-órece de câte-orĭ i-se tăia unulŭ din cele șépte capete, îi creștea în loculŭ lui mai multe, se părea, că nu e chipŭ sĕ-lŭ stîrpéscă. Intr'aceea Hercule își câștigă conceculŭ merită de a scăpa prin focŭ împrejurimea de acéstă hydră periculósă.

După Seneca, fabula despre șerpii cu multe capete și-ar avé originea în reproducerea enormă a lorŭ, căcĭașa se

fi timpulŭ decĭ ca ei sĕ recunóscă, că afară de lumea slavă ei nu au mântuire. Polonii n'au altŭ sprijinŭ decâtŭ în înțelegerea cu Rusia și cu ceilalțĭ Slavĭ. Dér ei suntŭ surḑĭ la mărturisirile istoriei. De-ar da Dumneḑeu ca în acestŭ momentŭ seriosŭ Polonii sĕ se întórcă și sĕ'șĭr ecunóscă posițiunea și calea, care singură duce la mântuire."

SCIRILE ḐILEI.

Grindină mare. Din Uroiulŭ sĕcuescŭ ni se scrie cu data 21 Iulie n. c.: „Grindina din 4 Iulie a făcutŭ daună mare, dér cea de aḑĭ, 22 Iulie st. n., a nimicitŭ întregŭ hotarulŭ, plânge poporulŭ micŭ cu mare, nu nĭ-a rĕmasŭ nimicŭ, nicĭ în grădinĭ, nicĭ în hotarŭ; totulŭ e sdrobitŭ; ne aflămŭ ca în mijloculŭ ernei. In anulŭ trecutŭ n'amŭ avutŭ bucate din causa secetei, acum din causa grindinei. Suntemŭ ajunșĭ la desperare." — Asemenea ni-se scrie, că a mai căḑutŭ grindină mare pe hotarĕle comunelorŭ Cheraciu, Valea-mare, Rișca, Lunca, Baldovirŭ, tóte pe lângă Baia de Crișŭ, și Gridŭ lângă Orăștiă.

* * *

Batalióne bosniace în Austria. Bataliónele 1 și 4 de infanteriă bosniacă herțegovinénă din Serajevo și Mostar vorŭ lua parte la esercițiile armatei din Austria de susŭ. Batalionele vorŭ sosi în Viena la 16 Augustŭ, vorŭ ședé acolo pănă la 24 Augustŭ luândŭ parte la serbarea onomasticei M. Sale și stândŭ fiăcare batalionŭ câte-odată de gardă la palatŭ. La 25 Augustŭ plécă la Lambach, vorŭ lua parte la esercițiile divisiei 3 de infanteriă, apoi la manevrele corpului 14. La 3 Septemvre se întorcŭ érășĭ în Bosnia.

* * *

Adunare oprită. In 20 Iulie n. comuna bisericéscă israelită ortodoxă din Clușiu a vrutŭ s'alégă unŭ altŭ comitetŭ în loculŭ celui de-acum, cu care nu e mulțămită. Comitetulŭ însĕ nu vré sĕ demisiuneze și a făcutŭ pe poliția de-a opritŭ adunarea.

* * *

Corbŭ la corbŭ nu'șĭ scóte ochii. Ministrulŭ ung. de interne a întăritŭ alegerea protonotarului de pănă acum alŭ Bistriței-Năsĕudŭ, Panczel Janos, ca viceșpanŭ alŭ comitatului, cu totŭ recursulŭ întemeiatŭ alŭ lui Dr. Karl Lang și colegilorŭ sĕi.

Se putea altfelŭ?

* * *

Nouă cale ferată. O comisiune de ingînerĭ dela căile ferate ung. sub conducerea inspectorului Herczog a inspectatŭ în sĕptĕmâna trecută pasulŭ Surducŭ lângă Petroșenĭ.

Afacerea Wahlkampf. Tabla din Têrgu-Murĕșului a decisŭ în afacerea defraudantului din Frankfurt, Theodor Wahlkampf, că nu tribunalulŭ din Clușiu, ci celŭ din Pesta e competentŭ a judeca în afacere. Pe temeiulŭ acestei decisiunĭ, Wahlkampf a fostŭ escortatŭ dela Clușiu la Pesta.

* * *

Trăsnitŭ. In Țapŭ a fostŭ trăsnitŭ studentulŭ medicinistŭ la Universitatea din Clușiu, Szekely Elek, care ședea la ferésstră, când trăsnetulŭ a lovitŭ unŭ salcâmŭ dela feréstră. Studentulŭ rĕmase mortŭ pe locŭ.

* * *

Invitare la balulŭ ce se va arangia la 10 Augustŭ st. n. în localitatea d-lui Fr. Segesvari din Hondolŭ cu ocasiunea adunărei despărțĕmêntului VI alŭ „Associațiunei transilvane". Venitulŭ e destinatŭ în favorulŭ despărț. și a scólei gr. or. din locŭ. Intrarea: de persónă 1 fl., de familiă 1 fl. 50 cr. Suprasolvirile se vorŭ cuita pe cale ḑiaristică. Balului premerge unŭ prânḑŭ comunŭ la care va cânta musica I din Deva.

* * *

Omorurĭ. Gavrilă Manciu din Ciurila lângă Felécŭ, se duse Mercurĭ în sĕptĕmâna trecută în pădure la lucru. Nevastă-sa îi duse mâncarea și 82 fl., ca în ḑiua următóre sĕ cumpere bărbatulŭ boi din Clușiu. Manciu n'a mai sositŭ acasă și după câteva dile i-s'a găsitŭ cadavrulŭ ciungăritŭ cumplitŭ în pădure. Banii îi lipsiau. Pănă acum nu s'a datŭ de urma ucigașului. — In Petrila se certară vecinii Andronie Danŭ și Gruncea Danŭ pentru hotărnicirea proprietății lorŭ. Celŭ din urmă dete celui dintêiu o lovitură în capŭ cu furca de ferŭ, în urma căreia celŭ lovitŭ murì. — In Apahida omorî ḑilerulŭ Ianos Gal pe colegulŭ sĕu Georgy Vér, din pricina unei femei. Gal a creḑutŭ, că'șĭ póte ajunge scopulŭ, décă înlătură din cale pe rivalulŭ sĕu. — In Sânlelecŭ, lucrătorulŭ Michael Kanabe șĭ-a tăiatŭ în bucățĭ pe nevastă-sa, în urma unei certe ce a avut'o cu ea.

* * *

Imitatorulŭ Iuliu Polgar va da astădĭ, Joi, séra la 8 óre, o representațiune internațională în grădina dela „Pomulŭ verde" cu concursulŭ musicei orășenescĭ. Se va representa „comiculŭ de caractere internaționalŭ", comediă internațională, în trei părțĭ cu bucățĭ din opere, melodii diverse, cupleturĭ amusante și piese musicale exotice. Arangiată pentru scenă, după motive ale lui François Coquelin de I. Polgar. Musica din operele celorŭ mai renumițĭ artiștĭ compusă de E. K. Schubert. Partea I: Representațiunea pe scenă. Mimică. Plastică. Limba și dialectele ei. Musică. Partea II-a: deosebite caractere după naționalitate. Partea III-a: Mascarea grabnică pe scenă. — Cele 40 persóne, ce se ivescŭ în piesa memorată. precum și numĕrósele dialecte, cântece și cupleturĭ le esecută în limba originală d-lŭ I. Polgar.

* * *

Concertŭ. Musica militară va da aḑĭ, în 24 Iulie n., unŭ concertŭ în grădina restaurației „Nr. 5", décă timpulŭ va fi favorabilŭ. Inceputulŭ la 8 óre séra. Intrarea de persónă 20 cr. v. a.

Nulla dies sine linea.

Foile unguresci érășĭ au începutŭ cu insinuațiunile, suspiționările și infamiile.

De astă-dată la adresa comunității de avere a fostului regimentŭ românŭ de graniță din Bănatŭ, alŭ cărei președinte este generalulŭ Traianŭ Doda.

In numĕrulŭ de alaltă-erĭ am reprodusŭ, după foile unguresci, lovitura ce ministrulŭ de interne a dat'o, respective voesce s'o dea acestei instituțiunĭ românescĭ. Ministrulŭ amenință c'o „*simplă stergere*" a instituțiunei, care și de altmintrelea, ḑice elŭ, „este o instituțiune de manipulare provisoriă."

Vine acum „Pesti Naplo" și ḑice, că ministrulŭ de interne nu-i destulŭ de energicŭ față cu Traianŭ Doda. Cestiunea e interesantă din punctŭ de vedere principiarŭ, ḑice „P. N.", și e de mare însemnătate din punctŭ de vedere politicŭ; căcĭ e vorba, că venitele pădurilorŭ de granițe spre ce scopŭ sĕ se folosésca și cui sĕ li-se dea? Banĭ, influință, dreptate și agitațiune națională, étă ce cuprinde acéstă cestiune. Fóia unguréscă apoi ḑice, că ea este asemenea cestiunei pădurilorŭ năsĕudene și totŭ aceleașĭ motive potŭ îndemna pe autoritățile statului, ca sĕ nu sufere și mai departe acéstă economisare, ce se face cu pădurile fostului regimentŭ de graniță din comitatulŭ Carașŭ-Severinŭ. Traianŭ Doda póte fi escelentŭ administratorŭ de pădurĭ, póte fi dreptŭ ca manipulatorŭ alŭ averei și ca omŭ; ca politicŭ însĕ tóte mijlócele și puterea, ce-i este pusă în mânĭ, o folosesce în contra statului maghiarŭ, și asta nime nu póte s'o tragă la îndoială. După-ce „P. N." istorisesce cele întêmplate între ministrulŭ de interne și Traianŭ Doda, ḑice, că „acésta trebuia s'o facă de multŭ" ministrulŭ.

Va sĕ ḑică, ministrule, sdrobesce și șterge totŭ ce-i românescŭ, —étă parola ḑilei foilorŭ unguresci de tótă pănura dela noi. Și aceste ne mai pomenite volnicii suntŭ ascunse sub masca patriotismului. Patriotismulŭ, celŭ mai sacru sentimentŭ alŭ unui cetățénŭ, se invócă spre apĕrarea atentatelorŭ celorŭ mai nerușinate. In acestŭ statŭ se jertfesce totŭ pentru a se satisface unei ure neîmpăcate a celorŭ dela putere în contra Nemaghiarilorŭ: dreptatea și echitatea este insultată și batjocorită, și instituțiunile nóstre puse la disposițiunea fișpanilorŭ dușmanĭ nouĕ. „P. N." strigă ca aiuratŭ, că ministrulŭ n'a fostŭ destulŭ de energic în afacerea acésta și decĭ Doda, fiindŭ „dușmanŭ" alŭ statului, trebue pusŭ la regulă, ér comunitatea de avere ștérsă. Mai multŭ, „P. N." cere, ca guvernulŭ sĕ nu amenințe, căcĭ acésta nu-i este iertatŭ, ci *sĕ facă*.

Pare că trăimŭ pe timpulŭ invasiunilorŭ!

Corespondența „Gaz. Trans."

Din fostulŭ districtŭ alŭ Năsĕudului,
Iulie 1890.

(Fine)

Totŭ în anulŭ 1886 „patriotulŭ" de tristă memoriă Dr. Havas împreună cu d-lŭ comite supremŭ făcură o preumblare pănă în comuna nóstră, se înțelege de sine, spre a ne mai ferici cu ceva.

Și ce sĕ veḑĭ? După-ce aflară în o comună așa mare numai 2 învĕțătorĭ cu vre-o 70 de scolarĭ în ambe clasele, ne încărcară o dragă de scólă comunală, încâtŭ ne apucă frigurile când trebue sĕ plătimŭ pentru susținerea ei *câte 600—700 fl. pe anŭ*. Și care e causa de în comuna Telciu s'a înființatŭ scólă comunală? Indiferentismulŭ arătatŭ în totŭ timpulŭ față de causele scolare și bisericescĭ, și anume, mai întâiu din partea preotului localŭ Gregoriu Popŭ, care nicĭ acuma încă nu s'a deșteptatŭ din letargia, séu mai bine ḑisŭ din neactivitatea sa, pentru a vedé, că e deja la ușă înființarea unui alŭ 2-lea postŭ de învĕțătorŭ la scóla comunală, din causă, că scóla fundațională se caséză, ér confesiunea nu are numai unŭ învĕțătorŭ, pe când în Telciu suntŭ aprópe 300 copii obligațĭ a cerceta scóla de tóte ḑilele.

Da, Telcenilorŭ nu le trebue scólă românéscă, 'i va învĕța pe ei carte jupânulŭ Itzik cu lupulŭ din umbra gar-

---

nmulțiseră de tare, încâtŭ ouĕle lorŭ, déca nu erau întêmpinate energicŭ cu focŭ, nu se puteau stîrpi séu localisa.

In „Cartea despre Șerpĭ" de Conrad Gessner, apărută la 1589 în Zürich, în traducere germană se află ilustratŭ unŭ șerpe Lerneic enormŭ, a cărui descriere sub figură este: „Acestŭ șérpe hîdŭ de apă cu șépte capete, de o mărime colosală, sĕ se fi adusŭ la Veneția în anulŭ 1530 și arătatŭ, apoi trimisŭ regelui Franciei în schimbulŭ unei sume de 6000 galbenĭ. Totușĭ cunoscințele naturale ne facŭ sĕ credemŭ, că ar fi unŭ corpŭ închipuitŭ după fantasia poețilorŭ și cu atâtŭ mai multŭ acésta, că urechile, limba, nasulŭ etc. nu se potrivescŭ de locŭ cu configurațiunea de șérpe."

Ca prilegiu de a crede în esistența șerpilorŭ cu multe capete póte servi citarea următórelorŭ descrierĭ din Istoria naturală a lui Pliniu, cartea a II-a: „Se mai istorisesce, că la țĕrmurii mării 4—5 șerpĭ de aceștia se încolăceau ca o lésă și cu capetele, care le serviau ca vêntrele scóse în susŭ, înotau pe valurĭ cătră Arabia spre a căuta nutremêntŭ mai bunŭ."

Mai departe vorbesce Pliniu despre unŭ altŭ șérpe spăimântătorŭ: „Megastenes scrie, că în India șerpii ajungŭ la o mărime așa de grozavă, că înghitŭ cerbĭ și boi întregĭ, și Metrodorus scrie, că la rîulŭ Rhyedacus în Pontus păsĕrile déca arŭ sbura încă-odată așa de susŭ și repede, ei le atragŭ prin rĕsuflare și le înghitŭ. Cunoscutŭ este șérpele celŭ de 120 pașĭ lungime, care a fostŭ învinsŭ de către generalulŭ Regulus la rîulŭ Bagrada cu ajutorulŭ balistelorŭ și altorŭ mașinĭ de esediu".

In descrierea acestorŭ șerpĭ se mai ḑice: „La țĕrmurii Norvegii se arată, când marea e liniștită, șerpĭ de 300 de urme, fórte dușmănoșĭ; urmărindŭ pe corăbierĭ, se întêmplă de răpescŭ câte unŭ omŭ din corabiă, rĕstornŭ chiar corăbiile cele marĭ și le ridică atâtŭ de susŭ, încâtŭ pe sub ei ar puté sĕ trécă o corabiă".

Opiniunĭ curióse domniau în vechime și în evulŭ mediu asupra reproducerii șerpilorŭ. In cartea despre șerpĭ a lui Conrad Gessner revidată „per Iacobum Caronum" se ḑice d. e.: „Mulțĭ nu sciu, că precum provinŭ trântorii din rose, albinele din boi și bârzăunii din măgarĭ, astfelŭ se nascŭ și șerpii din excrementele putrede ale omului" Avicena învéță, că „ei se nascŭ din pĕrulŭ femeilorŭ, déca e lungŭ și udŭ". Intr'altŭ locŭ alŭ cărții se ḑice: „Déca cocoșulŭ ajunge la apogeulŭ etății (7, 9—14 anĭ), elŭ depune oulŭ în lunile cele mai calde de véră, oulŭ este fără îndoială compusŭ din sĕmênță stricată séu din altă zémă rea, elŭ nu e lunguețĭ, ci rotundŭ ca unŭ glonțŭ, une-orĭ galbinŭ, alte-orĭ albăstruiu, adesea pestrițŭ; din elŭ ese Basiliscus, unŭ animalŭ veninosŭ, lungŭ de unŭ piciorŭ și jumătate cu 3 creste la frunte, ca și cum ar fi încoronatŭ cu o corónă regală; cu ochii otrăvesce și omóră tótă rĕsuflarea. Ómenii de rêndŭ din tótă Europa credŭ, că Basilicus se nasce din oulŭ cocoșului. Eu nu potŭ sĕ mĕ hotărĕscŭ, déca acéstă istoriă e adevĕrŭ séu invențiă".

Cum-că acestŭ animalŭ temutŭ este numai o născocire a fantasiei nicĭ nu mai încape îndoială. In vechime și în evulŭ mediu se pare însĕ, că credința în existența unui astfelŭ de animalŭ era fórtelățită. Chiar și în scriptură e pomenit fórte desŭ Basiliscŭlŭ, ca unŭ animalŭ, pe care l'a trimesŭ Dumneḑeu, ca sĕ disciplineze omenirea; așa ḑice d. e. Isaia Cap. 15 versŭ 29: „Nu te bucura tu întrégă țéră a Filisteilorŭ, déca e ruptă varga, care te-a bătutŭ, căcĭ din rădĕcina șérpelui va veni unŭ basiliscŭ și născutulŭ lui va fi unŭ bălaurŭ sburătorŭ și plinŭ de focŭ".

Plinius în Cart. II povestesce, că orĭ-cine vede ochii basiliscului trebue sĕ móră pe locŭ și adaogă: că acestŭ șérpe „pustiesce tufișele nu numai prin atingere, ci chiar și prin suflare, pârlesce buruenele și crapă pietrile, astfelŭ de tăriă are veninulŭ lui".

Se crede, că odinióră, când elŭ a fostŭ ucisŭ cu lancea de pe calŭ, veninulŭ a percursŭ lancea, încâtŭ a omorîtŭ nu numai pe călărețŭ, ci și calulŭ și „acestŭ monstru putericŭ se póte stârpi numai prin arderea împrejurimei." Gessner scrie despre natura basiliscului următórele: „basiliscŭlŭ când umblă, cu jumĕtate trupulŭ se tîrăie, și cu restulŭ se ridică. Veninulŭ îlŭ are probabilŭ în capŭ și omóră nu numai cu mușcătura, dér și cu vĕḑulŭ, șueratulŭ și atingerea. Chiar toțĭ șerpii marĭ și înfiorătorĭ suntŭ stîrpițĭ de mușcătura lui, de fluerătura lui se sparie și fugŭ în tóte părțile."

durilorŭ Steiner, ér acuma de nou Singer etc., pentru-că trebue sĕ scimŭ, că începêndŭ dela cuviosulŭ şi marele patriotŭ Borza, carele e notarŭ cercualŭ, pănă la preşedintele scólei comunale, (onóre esceptiunilorŭ), aprópe toţĭ se căciulescŭ acestorŭ veneticĭ jidanĭ, ba vre-o câţĭ-va au datŭ mâna cu streinii spre a înfige şi mai afundŭ pumnalulŭ suferinţelorŭ în inima bietului opincarŭ din acéstă comună; dér trece-vorŭ şi acestea. Românulŭ ţine minte!...— Gurile rele spunŭ despre părintele Grigore din Telciu, că cu ocasiunea unei nunţĭ se sĕruta de mama focului cu unulŭ din jupânii amintiţĭ mai susŭ. Apoi unele babe, făcêndu-şĭ cruce, mai afirmă şi aceea, că părintele Grigore a trimesŭ şi prescură unuia dintre jupânĭ... Nu e mirare, că ne bate Dumnedeu cu grindină ca ouĕle de găină!

In causa scólei comunale voescŭ a mai aminti numai atâta, că la acéstă scólă funcţionéză ca învĕţătorŭ Teodorŭ Pupĕză, care e de aicĭ din locŭ şi care ar face cu multŭ mai bine trecêndŭ în tabăra confesiunei, dovedită fiindu-i destoinicia în trebile învĕţătorescĭ; atuncĭ cu dreptŭ cuvêntŭ s'ar bucura de stima şi iubirea consângenilorŭ şi a amicilorŭ, şi nu amŭ avé causă a-lŭ despreţui audindu-lŭ *horindu-ne cu Românaşii din scólă horĭ unguresci pe la esamene*, nicĭ nu amŭ avé causă a ne lega la ochĭ spre a nu vedé *stindardulŭ naţionalŭ maghiarŭ fâlfâindŭ pe coperişulŭ scólei susţinute de noi.* E adevĕratŭ, că tóte suntŭ şi se facŭ la porunca de susŭ.

De altmintrelea voiu aminti, că în acéstă scólă limba de propunere e limba română şi nicĭ că póte fi alta, apoi cu tóte că se propune şi limba maghiară cu mare focŭ, limba maternă nu s'a negligiatŭ, ceea ce s'a constatatŭ şi cu ocasiunea esamenului de véră din anulŭ curentŭ.

Fiă-mĭ permisŭ acuma a pune la apreţiarea onoratului publicŭ şi causa sântei nóstre bisericĭ.

Comuna nóstră nu are decâtŭ o modestă bisericuţă de lemnŭ, care în scurtŭ se va ruina cu totulŭ. Étă o comună cu averĭ de milióne, care din lipsa de conducĕtorĭ destoinicĭ nu şĭ-a pututŭ edifica nicĭ o biserică corĕspundĕtóre! In timpurile cele bune, când dispuneamŭ liberĭ peste averile nóstre, nu ne-amŭ cugetatŭ la viitorŭ, amŭ trăitŭ în neînţelegerĭ şi desbinărĭ, acuma e prea târdiu sĕ reparămŭ greşelele trecutului. Fondulŭ bisericei nu dispune decâtŭ de o sumă fórte modestă. Afară de vre-o 4 mii florenĭ, ce s'au depusŭ de bĕtrânii noştri în casa de pĕstrare încă din timpurile cele bune, care sumă a fructificatŭ acuma pănă la suma de 8 mii florenĭ, de altŭ capitalŭ sigurŭ nu dispunemŭ. Mai suntŭ elocaţĭ la locuitorii din comună vre-o 2 mii florenĭ, carĭ însĕ, durere, au fostŭ sub manipularea părintelui Grigore Popŭ. Au trecutŭ aprópe 30 de anĭ, de când d-lŭ preotŭ manipuléză acei banĭ fară de nicĭ o controlă. Curaţiia bisericéscă nu l'a trasŭ la rĕspundere, de-órece toţĭ erau din partida d-sale. Mulţămită însĕ câtorva ómenĭ mai tinerĭ, carĭ vĕdêndŭ pericululŭ, nu au pregetatŭ a-lŭ depărta, punêndu-se cu tótă energia pe lucru, şi ajutaţĭ fiindŭ de unii membri ai senatului bisericescŭ, au pusŭ încâtva în ordine şi afacerea acésta.

In prima liniă trebue sĕ mulţămimŭ d-lorŭ Teodorŭ Pupĕză, Clementŭ Câmpeanŭ, Ioanŭ Mironŭ şi Severŭ Mureşianu (care însĕ de unŭ timpŭ încóce pare a se da înapoi, pentru-ce — nu scimŭ.) Aceştia, sprijiniţĭ de membrii Ioanŭ Luca Suciu şi Ioanŭ V. Pupĕză, actualulŭ primarŭ, au lucratŭ mână în mână pentru limpedirea acestei afacerĭ. După-ce causa încă nu e finită, nu voiu a mĕ pronunţa definitivŭ, aşteptândŭ resultatulŭ finalŭ, după care îmĭ voiu lua libertate a raporta în modŭ detailatŭ şi cu documentele a mâna întregŭ decursulŭ acestei afacerĭ delicate, spre a convinge pe onoratulŭ publicŭ de-oparte, ér de alta pe Ilustritatea Sa episcopulŭ Gherlei, că de ce preotŭ are lipsă comuna acésta nefericită în viitorŭ, décă voesce sĕ scape acestŭ poporŭ, indulgentŭ peste mĕsură, de perirea morală şi materială. Totŭ astfelŭ stămŭ şi cu porţiunea canonică a bisericei şi totŭ asemenea din ură şi dispreţŭ faţă cu aceia, din a cărorŭ sudóre trăescŭ, unii domnĭ, sprijiniţĭ de alţĭ ómenĭ fără inimă, au luatŭ şi ultimulŭ câştigŭ alŭ sĕrmanilorŭ ómenĭ, ce se ocupau cu vênatulŭ, şi l'au datŭ pe calea acordului unorŭ străinĭ. Dér nu numai că au lipsitŭ pe acei sĕrmanĭ de câştigulŭ acesta, dér au făcutŭ imposibilŭ locuitorilorŭ a se apĕra contra fiarelorŭ sĕlbatice, carĭ diua mare stau sĕ ne mânce de vii în aceste pădurĭ seculare.

Étă icóna unei comune nefericite, fără biserică, fără şcólă corĕspundĕtóre, cu 30 mii fl. datoriă, ajunse le sapă de lemnŭ sub sistemulŭ de guvernare alŭ d-lui Banfi şi sub conducerea unorŭ ómenĭ pătimaşĭ!

Unŭ opincarŭ.

Unŭ planŭ ingeniosŭ românescŭ.

Cetimŭ în „Romanulŭ:“

Căpitanulŭ Creangă, fiulŭ marelui nostru prosatorŭ, a conceputŭ unŭ planŭ fórte ingeniosŭ. Şĭ-a pusŭ de gândŭ sĕ scóţă în vêndare nisce hârtiă de ţigară naţională pentru a se opune astfelŭ acumulărei, peste mĕsură mare, afluenţei de hârtiă de ţigară din strĕinătate. Hârtia pórtă numele de *Prosa şi poesia română* şi aci e ingeniositatea planului. Pe partea dinăuntru a etichetei vorŭ fi tipărite cu litere micĭ scrierile scriitorilorŭ noştri celorŭ mai iluştri.

Eticheta pe partea din afară pórtă fotografiile scriitorilorŭ. Deja a scosŭ mai multe probe de asemenea etichete cu fotografiile lui *Eminescu*, *Vlahuţă*, *Gherea*, *De la Vrancea*, *Speranţă*, *I. Créngă*, etc. etc.

Etichetele suntŭ de tótă frumseţea. Acéstă hârtiă va fi unŭ mijlocŭ puternicŭ de propagare a literaturei nóstre în poporŭ. Căcĭ va fi de douĕ soiurĭ hârtia: una cu 10 banĭ caieţelulŭ şi alta cu 5 banĭ, aşa că va fi accesibilă şi ţĕranilorŭ.

Cutiile cu hârtiă de ţigare vorŭ purta numere din ce în ce mai ascendente, începêndŭ dela Nr. 1, căcĭ cineva cumpĕrândŭ de pildă hârtia începutulŭ scrierilorŭ lui Eminescu No. 1, când va voi sĕ aibă urmarea va lua No. 2, şi aşa mai departe; aşa că cineva numai din colectarea etichetelorŭ 1, 2, 3 etc., va puté sĕ-şĭ formeze volume din scrierile autorilorŭ noştri.

Căpitanulŭ Creangă a făcutŭ deja contractŭ cu diferiţii scriitorĭ, ca sĕ-i cedeze totŭ ce vorŭ scrie de acuma înainte. A fostŭ şi pe aicĭ şi s'a învoitŭ cu d. A. D. Xenopol şi N. Beldiceanu. D-lŭ Beldiceanu va scrie doine pentru poporŭ. Se scie că d-sa are doine fórte frumóse.

Hărtia se va pune în vêndare cu ocasia congresului studenţilorŭ, ce se va ţiné în anulŭ acesta la Botoşanĭ. Sigurŭ, că tótă lumea se va grăbi sĕ încurajeze pe întreprindĕtorŭ prin concursulŭ ce va căuta a-i da, încheiă „*Adevĕrulŭ*“, din care estragemŭ aceste rêndurĭ.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“.

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Berlinŭ, 24 Iulie. „National Zeitung“ e autorisatŭ a împărtăşi, că tendinţa cunoscutului articulŭ amicalŭ Rusiei, din „Hamburger Nachrichten“, stă în aprigă contradicere cu modulŭ cum e înţelésă tripla alianţă în cercurile dătătóre de mĕsură ale Germaniei.

Buenos-Ayres, 24 Iulie. Telegrame private raportéză despre o revoltă seriósă în Valparaiso; 5000 de insurgenţĭ au devastatŭ şi au incendiatŭ numeróse edificii. Suntŭ mulţĭ morţĭ şi răniţĭ.

DIVERSE.

Ajunŭ de 103 dile. O telegramă din Allentown (Pennsylvania) vestesce, că acolo se află o femeiă cu numele Wucketer, care stă sub cură medicală şi care în 12 Iulie a împlinitŭ 103 de dile de când n'a mâncatŭ nimicŭ. Abia acuma a începutŭ sĕ devină critică starea sănĕtăţii ei, fiindcă adese-orĭ o apucă nisce sgârciurĭ, încâtŭ trebue sĕ fiă sdravĕnŭ bărbatŭ acela, care sĕ o pótă ţiné. Pe lângă tóte acestea pe esteriorulŭ ei nu se observă vre-o schimbare mai mare, numai ósele dela obrazĭ suntŭ eşite în afară, ér pe gâtŭ i-s'a ivitŭ o pată roşiă întunecósă, care din di în di se face mai mare. Medicii afirmă, că în totŭ timpulŭ acesta lungŭ nu a luatŭ nicĭ unŭ nutremênŭ, ba de douĕ sĕptĕmânĭ nicĭ apă n'a beutŭ. Motivŭ la acéstă teribilă fóme a datŭ unŭ rĕmăşagŭ, alŭ căruia terminŭ espiră în sĕptĕmâna acésta.

Telefonulŭ ca mijlocŭ de aflare alŭ isvórelorŭ. Un proprietar din Belgia aplică telefonulŭ la căutarea isvórelorŭ de pe moşia sa. Elŭ îngrópă la marginile unei coline mai multe microfóne în pământŭ şi pe acestea le pune în legătură cu unŭ telefonŭ specialŭ şi cu o bateriă, pentru ca sĕ afle isvóre. Observaţiunile le face nóptea, când sgomotulŭ şi sguduirea pământului nu este aşa de mare, ca în timpulŭ dilei.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ
din 24 Iuliu st. n. 1890.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.18	Vênd.	9.21
Argintŭ românescŭ -	„	9.15	„	9.18
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.19	„	9.21
Lire turcescĭ - - -	„	10.45	„	10.50
Imperialĭ - - - - -	„	9.43	„	9.48
Galbinĭ .	„	5.45	„	5.50
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	99.50	„	—.—
Ruble rusescĭ - - -	„	135.—	„	136.—
Mărcĭ germane - -	„	—.—	„	—.—

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 23 Iuliu st. n. 1890.

Renta de aurŭ 4%	102.15
Renta de hârtiă 5%	100.10
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare - aurŭ	115.30
dto argintŭ	97.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	112.25
Bonurĭ rurale ungare	89.—
Bonurĭ croato-slavone	104.25
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ unguréscŭ	—.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	139.90
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	127.75
Renta de hârtiă austriacă	88.45
Renta de argintŭ austriacă	89.70
Renta de aurŭ austriacă	109.10
Losurĭ din 1860	140.25
Acţiunile băncei austro-ungare	982.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar.	349.75
Acţiunile băncei de creditŭ austr.	304.90
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.49
Napoleon-d'orĭ	9.21
Mărcĭ 100 împ. germane	56.85
Londra 10 Livres sterlinge	116.25

Editorŭ şi redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Basiliscus e unŭ nume grecescŭ, pe românesce ar fi regele şerpilorŭ, numitŭ astfelŭ după colţurile dela frunte, carĭ sémĕnă unei coróne regescĭ. Poetulŭ Lucanus descrie natura basiliscului ca şi Gessner.

Cei vechĭ îşĭ închipuiau basiliscolŭ ca şérpe cu, séu fără corónă, séu ca o reptilă în felulŭ şopârlei, cu optŭ picióre. In secolii trecuţĭ se arătau, pe la têrgurĭ de ţéră, poporului iubitorŭ de grozăvenii felŭ de felŭ de basiliscĭ. In museulŭ de Istoriă Nat. din Nürnberg se află unŭ astfelŭ de specimen. La o examinare mai de aprópe a acestui specimen se vede, că partea superióră a trupului este artificială, cu ochĭ roşii de sticlă, unŭ felŭ de Raja clavata, tînĕră, care stă pe amêndouĕ piciórele unei potârnichĭ (perdix coturnix); deórece falsificatulŭ la prima privire nicĭ chiar pentru zoologĭ nu pare uşorŭ de a se cunósce, e uşorŭ de înţelesŭ, că poporulŭ înşelatŭ prin acestŭ felŭ de şarlatenii a credutŭ multă vreme în existenţa unui astfelŭ de animalŭ fabulosŭ.

Intrebuinţarea Rajei la fabricarea basiliscilorŭ se vede a fi fostŭ bine cunoscută, căcĭ Gessner dice la descrierea ei: „Farmaciştii şi cutrierătorii de ţĕrĭ despică corpulŭ Rajei în felŭ de felŭ de forme după placŭ, în şerpĭ, basiliscĭ şi bălaurĭ; eu am vĕdutŭ unŭ vêntură-ţéră arătândŭ o formă de basiliscŭ, care era o veritabilă Raja. Décă Grecii şi alte popóre vechĭ au numitŭ toţĭ şerpii marĭ cu numele comunŭ de *bălaurĭ*, în evulŭ mediu se înţelegea sub bălaurĭ numai monstri miticĭ, înaripaţĭ şi de forma şerpilorŭ.“

In cartea despre natură a lui Conrad Mekenberg apărută pe la 1350 se descrie bălaurulŭ în modulŭ următorŭ: „Bălaurulŭ e unulŭ din cele mai marĭ animale din lume; după cum vorbesce Iacobŭ şi Augustinus, acestŭ animalŭ veninosŭ are corónă pe capŭ, are gură strîmtă şi gâtŭ strîmtŭ, când fuge scóte limba. Augustinus ne mai spune, că elŭ locuesce bucurosŭ în adâncimile pământului şi când simte, că vremea e furtunósă, se ridică deasupra şi sbóră în aerŭ despicându-lŭ cu aripile lui cele colosale. Aripile lui suntŭ de pele şi se întindŭ, suntŭ fórte marĭ şi proporţionale cu corpulŭ, sémĕnă cu ale liliecilorŭ. Unde stă elŭ, strică aerulŭ prin suflare. Pe unde trece, omóră totulŭ prin suflarea'i veninósă. Suntŭ dintre lighiónele acestea unele, carĭ se târĕscŭ, şi mai rarĭ, carĭ au picióre micĭ.“

In citata carte a şerpilorŭ de Gessner şi Coranus se mai găsescŭ „unele soiurĭ de lécurĭ dela bălaurĭ, carĭ se întrebuinţau.“ Astfelŭ „grăsimea lorŭ expusă mai ântâiu la sóre vindecă orĭ-ce rană; unŭ osciorŭ din grebănulŭ lui alină durerea dinţilorŭ; cine capătă o pele de bălaurŭ, sĕ fiă sigurŭ de scurgere de ochĭ.“

Mai departe se scrie în aceeaşĭ carte: „Despre provenienţa lui, există la Africanĭ credinţa, că vulturulŭ s'ar uni cu lupóica, ea însĕ nu naşce, ci crapă şi ese bălaurŭ cu ciocŭ şi aripĭ ca vulturulŭ, cu códă şi picióre ca ale lupului şi cu pele de şérpe pătată.“

Scriitorulŭ mai adaugă cu neîncredere: „Deóre-ce e de necredutŭ acéstă nascere, e bine sĕ ne gândimŭ, că în modulŭ acesta încă nu s'ar fi născutŭ, nicĭ vĕdutŭ unde-va vr'unŭ bălaurŭ.“

După Pliniu C. II, bălaurulŭ ar ataca şi ar învinge chiar şi pe elefantulŭ: „Bălaurulŭ cu greu ar sări asupra elefantului dela pământŭ, ii ţine însĕ calea, pe unde merge acesta la păşune, şi se aruncă asupra lui de pe unŭ pomŭ înaltŭ, Elefantulŭ, ca sĕ scape de elŭ, se frécă de arborĭ şi stâncĭ, dér bălaurii suntŭ destulŭ de deşteptĭ, ca sĕ previă acésta, şi se încolăcescŭ pe piciórele elefanţilorŭ, îi lovescŭ cu ciocулŭ în trompă, îi înăbuşescŭ şi le mănâncă părţile cele mai fragede. Décă suntŭ surprinşĭ în drumulŭ lorŭ de vr'unŭ elefantŭ, atuncĭ bălaurii se ridică în faţa lui şi îndréptă ataculŭ lorŭ în genere spre ochĭ, de aceea se găsescŭ aşa desŭ elefanţĭ orbĭ şi consumaţĭ de fóme şi tristeţă.“

Despre credinţa în existenţa lorŭ ni-au rĕmasŭ basme dela cele mai multe popóre. Aşa se dice în basmŭ, că ei ar fi fostŭ păzitorĭ ai virginelorŭ şi comorilorŭ. Aşa ar fi păditŭ bălaurulŭ Ladon, celŭ cu 100 de capete, şi cu fiicele nopţii grădinile Hesperide şi unŭ asemenea altŭ colosŭ, berbecулŭ de aurŭ, care adusese pe Iason din Colchis etc... Dovadă, că credinţa în existenţă acestorŭ lighióne exista şi la poporulŭ nostru, este, că mulţime de buruenĭ, gândacĭ, muntĭ, pescerĭ, stâncĭ etc. au avutŭ de de naşĭ la botezŭ astfelŭ de bălaurĭ.

(Va urma.)

Nr. 8870—1890. 385,3—3

PUBLICAŢIUNE.

Din partea subscrisului magistratŭ se escrie prin acésta încă odată concursŭ asupra ocupărei unui locŭ din fundaţiunea lui Iosef Wehrmacher, devenitŭ vacantŭ în institutulŭ orăşenescŭ din locŭ pentru infirmĭ.

Competenţii, fără consideraţiune de confesiune, secsŭ şi naţionalitate, au de a'şĭ aşterne petiţiunile subscrisului magistratŭ până în *25 Augustŭ a. c.*, acludêndŭ conformŭ dispoziţiunilorŭ fundaţionare următórele documente:

1. Unŭ testimoniu estradatŭ de căpitănatulŭ orăşenescŭ, vidatŭ de primarŭ şi de competentulŭ oficiu parochialŭ, cumcă atâtŭ petentulŭ, câtŭ şi părinţii, copii şi soţulŭ sĕu, suntŭ sĕracĭ, adecă, că nu posedŭ avere nicĭ mişcătóre, nicĭ nemişcătóre.
2. Atestatŭ de legitimare, cumcă petentulŭ aparţine oraşului Braşovŭ.
3. Testimoniu fisical-medicalŭ cumcă petentulŭ în urma defectelorŭ corporale se află în miserie.
4. Atestatŭ de nascere prin care petentulŭ are de a documenta, că a trecutŭ etatea de 40 anĭ.

Braşovŭ, în 19 Iulie 1890.

Magistratulŭ orăşenescŭ.

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în tutungeria I. Gross, şi în librăria Nicolae Ciurcu.

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugăm pe d-nii abonaţi ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ ḍiarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă.

Sosirea şi plecarea trenurilorŭ în Braşovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Braşovŭ la Pesta

Trenulŭ de persóne: 10 óre 32 minute séra.
Trenulŭ acceleratŭ: 2 óre 43 minute după améḍĭ.
Trenulŭ omnibus: 4 óre diminéţa.

2. Dela Braşovŭ la Bucurescĭ:

Trenulŭ de persóne: 5 óre 30 minute diminéţa.
Trenulŭ acceleratŭ: 2 óre 33 minute după améḍĭ.
Trenŭ de mărfurĭ cu vagóne de persóne: 12 óre 23 min. după améḍĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Braşovŭ:

Trenulŭ de persóne: 5 óre 20 minute diminéţa.
Trenulŭ acceleratŭ: 2 óre 23 minute după améḍĭ.
Trenulŭ omnibus: 10 óre 31 minute séra.

2. Dela Bucurescĭ la Braşovŭ:

Trenulŭ acceleratŭ: 2 óre 13 minute după améḍĭ.
Trenulŭ de persóne: 10 óre 17 minute séra.
Trenulŭ de mărfurĭ cu vagóne de persóne: 4 óre 20 min. după améḍĭ.

Mersulŭ trenurilorŭ
pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1890.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ acceleratŭ.	Trenŭ acceleratŭ	Tren de persóne	Tren de persóne
Viena	3.25	8.—	10.50	
Budapesta	9.25	2.—	7.35	6.10
Szolnok	11.29	4.05	11.07	9.28
P. Ladány	1.07	5.46	1.20	11.58
Oradea-mare	2.24	7.01	3.02	1.51
	2.32	7.11	3.09	2.06
Mezö-Telegd	3.02	7.41	3.48	2.46
Rév	3.33	8.16	4.31	3.40
Bratca			4.54	4.03
Bucia			5.14	4.25
Ciucia	4.26	9.05	5.40	4.51
Huiedin	4.58	9.35	6.22	5.32
Stana			6.38	5.49
Aghiriş			6.59	6.11
Ghirbêu			7.11	6.28
Nădêşel	5.49	Trenŭ de pers	7.24	6.44
Cluşiu	6.02	10.35	7.39	7.04
	6.12	11.02	7.54	8.30
Apahida	6.27	11 23	8.11	8.55
Ghiriş	7.31	12.42	9.18	10.31
Cucerdea	7.55	1.18	9.49	11.19
Uióra		1.25	9.56	11.27
Vinţulŭ de susŭ		1.33	10.02	11.35
Aiud	8.21	1.55	10.22	12.02
Teiuşŭ	8.37	2.14	10.39	12.26
	8.42	2.24	10.57	1.18
Crăciunelŭ		2.49	11.20	1.54
Blaşiu	9.14	3.02	11.36	2.11
Micăsasa		3.33	12.04	2.49
Copşa mică	9.49	3.48	12.23	3.23
Mediaşŭ	10.07		12.39	3.46
Elisabetopole	10.30		1.08	4.27
Sighişóra	11.06		1.50	5.39
Haşfalĕu	11.22		2.06	6.03
Homorodŭ	12.37		3.20	7.51
Augustinŭ			3.56	8.36
Apaţa	1.26		4.19	9.10
Feldióra	1.47		4.44	9.44
Braşovŭ	2.23		5.20	10.31
	2.33		5.30	
Timişŭ	3.15		6.14	11.23
Predealŭ	3.47		6.45	12.08
Bucuresci	9.30		11 3[illegible]	

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ accelerată	Trenŭ de pers.	Trenŭ acceleratŭ.	Tren de persóne
Bucuresci	7.55			4.45
Predealŭ	1.08		4.10	9.12
Timişŭ	1.37		4.50	9.41
Braşovŭ	2.13		5.50	10.17
	2.43	4.—		10.32
Feldióra	3.12	4.44		11.04
Apaţa	3.32	5.20		11.30
Augustinŭ	3.47	5.47		11.51
Homorodŭ	4.20	6.35		12.27
Haşfalĕu	5.25	8.12		1.35
Sighişóra	5.45	8.47		1.59
Elisabetopole	6.12	9.29		2.32
Mediaşŭ	6.33	10.10		2.59
Copşa mică	6.46	10.32		3.13
	6.48	10.42	11.47	3.18
Micăsasa		11.01	12.04	3.33
Blaşiu	7.22	11.37	12.32	4.03
Crăciunelŭ		11.52	12.44	4.14
Teiuşŭ	7.51	12.23	1.06	4.36
	7.58	1.23	1.30	5.06
Aiudŭ	8.15	1.50	1.54	5.24
Vinţulŭ de susŭ		2.20	2.16	5.45
Uióra		2.28	2.23	5.51
Cucerdea	8.45	2.46	2.39	6.08
Ghirişu	9.16	3.33	3.15	6.42
Apahida		5.—	4.32	7.52
Cluşiu	10.36	5.28	4.53	8.10
	10.48	6.05	5.30	8.30
Nădăşelŭ		6.26	5.48	8.50
Ghîrbău		6.42	—	9.05
Aghireşŭ		6.58	6.11	9.19
Stana		7.24		9.43
B. Huiedin	12.01	7.47	6.43	10.02
Ciucia	12.31	8.27	7.12	10.41
Bucia		8.49		10.56
Bratca		9.08		11.13
Rév	1.10	9.28	7.51	11.32
Mezö-Telegd	1.36	10.04	8.17	12.07
Oradea-mare	2.01	10.41	8.42	12.41
	2.08	11.06	8.47	1.09
P. Ladány	3.31	1.19	10.09	3.03
Szolnok	5.11	3.31	11.51	5.10
Budapesta	7.15	6.35	1.55	8.15
	8.40	6.50	2.25	10.40
Viena	1.40	3.—	7.20	6.05

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ acceleratŭ.	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena	8.—	10.50	3.25
Budapesta	2.—	8.15	9.40
Szolnok	4.20	11.18	1.02
Aradŭ	8.10	3.50	5.27
	Trenŭ omnibus 2.20	4.10	5.50
Glogovaţŭ	2.34	4.22	6.02
Gyorok	3.05	4.46	6.23
Paulişŭ	3.23	4.58	6.34
Radna-Lipova	3.39	5.16	6.52
Conop		5.38	7.17
Bêrzava		5.53	7.33
Soborşinŭ		6.15	8.20
Zamŭ		6.58	8.49
Gurasad.		7.22	9.16
Ilia		7.38	9.32
Branicica		7.54	9.51
Deva		8.14	10.18
Simeria (Piski)		8.43	10.44
Orăştia		9.12	11.14
Şibotŭ		9.34	11.39
Vinţulŭ de josŭ		9.56	12.05
Alba-Iulia		10.17	12.26
Teiuşŭ		10.44	12.58

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ acceleratŭ.	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Teiuşŭ		12.59	4.51
Alba-Iulia		1.39	5.27
Vinţulŭ de josŭ		1.56	5.44
Şibotŭ		2.23	6.06
Orăştia		2.49	6.28
Simeria (Piski)		3.37	7.10
Deva		3.53	7.26
Branicica		4.18	7.48
Ilia		4.43	8.10
Gurasada		4.53	8.21
Zamŭ		5.21	8.48
Soborşinŭ		5.56	9.17
Bêrzava		6.46	9.54
Conopŭ		7.02	10.09
Radna-Lipova	5.49	7.36	10.38
Paulişu	Trenŭ omnibus 6.06	7.50	10.51
Gyorok	6.24	8.03	11.03
Glogovaţ	6.53	8.26	11.27
Aradŭ	7.06	8.38	11.38
	7.45	9.05	12.10
Szolnok	11.51	2.25	4.47
Budapesta	1.55	5.50	7.45
Viena	7.20	1.40	6.05

Simeria (Piski)-Petroşenĭ

	T. d. p.	T. omn.	T. omn.
Simeria	7.17	11.28	3.50
Streiu	7.54	12.12	4.32
Haţegŭ	8.45	1.08	5.20
Pui	9.39	2.03	6.15
Crivadia	10.37	2.51	7.03
Baniţa	11.26	3.30	7.43
Petroşeni	12.—	4.02	8.15

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

	T. omn.	T. omn.	T. omn.
Petroşeni	6.05	10.42	4.03
Baniţa	6.45	11.23	4.49
Crivadia	7.26	11.57	5.24
Pui	8.07	12.33	6.04
Haţegŭ	8.51	1.19	6.43
Streiu	9.41	2.09	7.28
Simeria	10.20	2.47	8.—

Aradŭ—Timişóra

	T. omn.	T. omn.
Aradŭ	6.18	4.18
Aradulŭ nou	6.40	4.40
Németh-Ságh	7.05	5.05
Vinga	7.33	5.33
Orczifalva	7.56	5.50
Merczifalva	8.14	6.06
Timişóra	9.04	6.50

Timişóra—Aradŭ

	T. omn.	T. omn.
Timişóra	6.30	1.10
Merczifalva	7.23	1.59
Orczifalva	7.49	2.19
Vinga	8.16	2.46
Németh-Ságh	8.37	3.03
Aradulŭ nou	9.09	3.41
Aradŭ	9.25	3.55

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	7.40	10.50	3.56	9.30
Turda	8.—	11.10	4.10	9.50

Turda—Ghirişŭ

Turda	6.05	9.40	2.40	8.20
Ghirişŭ	6.25	10.—	3.—	8.40

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	5.—	11.25
Odorheiu	7.49	1.50

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	8.40	2.45
Sighişóră	10.52	5.28

Copşa-mică—Sibiiu

	Tr. de p.	T. de p.	Tr. omn.
Copşa-mică	4.05	10.47	7.10
Şeica mare	4.35	11.17	7.43
Lómneşŭ	5.16	11.58	8.27
Ocna	5.47	12.29	8.59
Sibiiu	6.10	12.52	9.23

Sibiiu-Copşa-mică

	Tr. omn.	Tr. de p.	Tr. de p.
Sibiiu	7.35	4.34	9.50
Ocna	8.02	4.58	10.14
Lómneşŭ	8.30	5.25	10.40
Şeica mare	9.05	5.55	11.10
Copşa-mică	9.34	6.20	11.35

Cucerdea-Oşorheiu Reghinulŭ săsescŭ

	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. omn.
Cucerdea	2.55	8.20	2.56
Cheţa	3.25	8.50	3.29
Ludoşŭ	3.46	9.11	4.06
M.-Bogata	3.56	9.20	4.15
Iernutŭ	4.33	9.57	4.54
Sânpaulŭ	4.48	10.12	5.10
Miraşteu	5.11	10.35	5.34
Oşorheiu	5.30	10.54	5.35
	5.50	4.58	
Reghinul-săs.	7.25	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oşorheiu-Cucerdea

	Tr. omn.	Tr. de p.	Tr. de p.
Reghinul-săs.		8.25	8.—
Oşorheiu		10.—	9.49
	7.24	5.54	10.20
Miraşteu	7.44	6.14	10.39
Sânpaulŭ	8.07	6.37	11.02
Iernutŭ	8.29	6.58	11.23
M. Bogata	9.02	7.28	11.53
Ludoşŭ	9.35	7.41	12.06
Cheţa	9.51	7.57	12.22
Cucerdea	10.23	8.25	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

	Tr. omn.
Simeria (Piski)	4.—
Cerna	4.21
Uniedóra	4.50

Unied.-Simeria (Piski).

Uniedóra	9.25
Cerna	9.51
Simeria	10.10

Murĕşŭ-Ludoşŭ-Bistriţa

	T. omn.
Murĕşŭ-Ludoşŭ	4.—
Ţagŭ-Budatelecŭ	6.48
Bistriţa	9.59

Bistriţa-Murĕşŭ-Ludoşŭ

	T. omn.
Bistriţa	1.16
Ţagŭ-Budatelecŭ	4.50
Murĕşŭ-Ludoşŭ	7.21

Nota: Numerii încuadraţĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU Braşov.